

ЕДГАР АЛЪН ПО АЛ ААРААФ

Превод от английски: Теменуга Маринова, 2001

chitanka.info

ΑΛ ΑΑΡΑΑΦ [0]

СОНЕТ НА НАУКАТА^[1]

*Познание! На времето си дъщеря,
която всичко с втренчени очи променя.
Защо измъчваш на поета мисълта —
грифон с криле, в които истината стене?
Как би могъл да те обича той, когато
и мъдрата ти власт дори ще го последва
във скъпоценния чертог на небесата,
макар да страда там от болчица неземна.
Нима ти на Диана каляската не спря
и не прогони от леса Хамадриада,
за да намериш подслон в по-щастлива звезда?
Нима от потока не изтръгна Наяда,
елфът от тревите, а в края и от мен
съня под тамаринда на летния ми ден?*

ЧАСТ I

*Пръстта не ще спаси от тлен
лъч, сред цветята отразен,
в градина, щом расте денят
от бисера на хубостта.
Нищо земно не спасява
трепета, щом се прощава
потокът, закипял от страст,
на радостта с добрия глас.
Ехото не ще отмине —
вечен шум във раковина.
Без следи от земна пепел,
любовта на цветовете
и беседките отнесе
в света си тъй далечен Тя —
една пътуваща звезда.*

*Бе прекрасна Незея тогава,
в златен въздух лениво заспала
покрай четири слънца смирени —
оазис тих за посветени,
сред морета от лъчи, които
през великолепен блясък скитат
и слизат над свободната душа.
Водите са тъй плътни, че едва
успяват с ранга ѝ да се преборят.
Отбягва ни любимката на Бога.*

*Отдавна бе. Кралицата сега
и скиптъра, и шлема си презря,
светлина и химн в четворен ритъм
мият ангелските ѝ къдрици.*

Избраницата днес на божествата,
родила „мисълта за красотата“
с венеца си от хиляди звезди,
потръпващи във женските коси,
Ахайа освети и там се спря
на колене, щом Вечността съзря —
балдахин, от облаци създаден,
символ на прекрасното ѝ кралство,
което не пропуска в хубостта
на друга хубост тънката искра,
венецът, който с двоен лъч превърза
цветовете в матовия въздух.
Тя на леглото коленичи
сред цветя и лилии, които
се вдигаха към Саро Deucato,
стремително наоколо растяха
над стъпките ѝ литнали. О, тя
обичаше смъртен и спечели смъртта.
Сефалика, разцъфнала с пчели,
във пурпур коленете ѝ обви
и на Требизонд цвета от бисер,
обитаващ някога звездите
със медените капчици роса —
нектар, и на езичника познат,
отлъчен от Небето, разцъфтя
в градините на тъжната Земя.
Непростено, слънчевото цвете
над себе си само, което свети,
измъчвайки пчелата още
с безумието на внезапна почит.
В небето и наоколо, листото
и цвета му с дъх скръбта докосва,
треската главицата му свежда,
лудостта разкаяна посреща
с гръдта си бяла въздуха, лети —
виновна красота и девствен миг.
Никтантите изпълват с аромат

нощта, макар сред светлина да спят.
Клитии^[2] под слънцето ухаят,
като сълзи увехват и накрая
там цветето, нагоре устремено,
по пътя ще умре едва родено,
разпръсквайки сърцето си невинно
с криле над кралските градини.
Лотосът откъснат, който плува
след битката със Рона и целува
парфюма хиацинтов, пурпура на Занте.
Isola d'oro! Fior di Levante!
Нелумбо по свещената река
като индийски бог на любовта.
Вълшебни цветове. Вълшебство,
създадо божията песен:

„Дух, който си в Небето,
страх и радост
в красива битка светят
без омраза.
Отвъд синевата
звезден наниз ляга
и чертае сякаш
твоята презграда —
граница, която
кометите минават.
Осъдена е всяка
да понесе товара
и бремето от огън
(сърцевина червена)
със скорост неуморна,
със болка неизменна.
Живите, щом знаят,
а мъртвите предчувстват,
чий дух ще разгадае
в сенките, чий устрем?
Тя познава съществата,

твоята Незея,
как сънуват Вечността ти,
те самите в нея.
Да бъде Божията воля!
Господи, звездата
през бури броди горе
под очи пламтящи
и мисълта полита,
че може много скоро
империята ти да стигне,
да сподели престола.
Представата е право
да съществувам, зная,
щом тайна е познанието
в пейзажите на Рая“.

Стихна и страни поруменели
тя сред лилиите скри, смутена,
от зноя на горящото око —
звездите тръпнат тъй пред божество
и не помръдна, дъх не си пое,
дочула глас в спокойното Небе,
звук от тишина, ах, чии то ритъм
„музика на сферите“ наричат.
Безмълвието определя той
в света на думите като покой.
Макар природата да разговаря,
следа от звук миражът да разтваря,
гласът в Небесните селения
на Бог въображението сменя
и отминава с ветрове червени!

„Невидима тя обикаля в свят
с едничко слънце беден. Любовта
е безразсъдството ми и тълпите
мойта власт за тъмен облак считат,
буря, земетръс, разюздано море.

*(Кой би посмял гнева ми да възпре!)
Тя обикаля в свят с едничко слънце,
изтича пясъчното време бързо,
но с великолепиe дарена
носи тайните ми в таз Вселена.
О, напусни кристала на дома
със свитата през лунната врата.
Светулките в Сицилия делят
телата си друг свят да осветят.
Присъствието си ти разгласи
сред гордите планети и бъди
за всяка граница, предел и знак
да не повтаря Евиния грях“.*

*Прекрасна, тя подири своя път
през жълта нощ с едничък лунен кръг,
тъй както на Земята се кълнем
в една луна, в любов, в мига рожден
на красотата. Жълтата звезда
се вдигна над олтара си с цветя,
над планини и равнини Незея
лети, но не напуска Теразея^[3].*

ЧАСТ II

На планината яркото чело
пастирът сънен в своето легло
сред долината с меките треви
съзира и несвързано мълви:
„Господи, надявам се да ми простиш!“
Защото лунна четвърт е, и — виж —
Селена осветява там върха
в далечината, уловил лъча
от светила потънали, додето
танцува с блясък непознат в Небето.
Сияе и над всичко се издига
колоната от прелестния мрамор
на Парос и със двойнствена усмивка
вълна искряща долу отразява,
невръстен хълм в дома си забавлява.
Стичат се звездите разтопени
в абаносов въздух с посребрени
савани и докато умират
красят убежището на Всемира.
Кула от Небето се отрони
и стълба увенча като корона
с прозореца от кръгъл диамант,
отворен в пурпурния въздух. Там
веригата разкъса Бог с лъчи
и хубостта отново възвести.
Между пръстена и Емпирея
тръпнещ дух с криле от здрач се рее
и от колоната очи на Серафим
следят мъглите на света. Любим
е сивият им цвят, когато
Природата погребва красотата.

Промъква се под всеки архитрав
и всеки ангел в мраморния свят
изглежда земен в призрачната ниша —
ахайски статуи, които дишат.
В руини Персеполис и Тадмор,
и Балбек, и прекрасния Гомор.
Морето праща своите вълни,
но твърде късно е да ги спаси.

В лятна нощ звукът се забавлява
когато с дрезгав шепот наблюдава
как се промъква във ухото мрак
на звездоброец мъдър от Ирак
и завинаги остава в него.
Той в пространството замислен гледа
Там като облак слиза здрачен час
с високия си, осезаем глас^[4].

Странен звук! Пристигна и донесе
музика с размаха на крилете.
Тишина... а след това отново
се издигна и нарасна. Скоро
влетя Незея в залата сама.
Ах, блудница със пламнала уста
и пояса на нежния ѝ кръст
едва удържа порива ѝ бърз.
Дъх в средата спря, за да поеме.
„Занте!“ — промълви опиянена,
а блясъкът, косите ѝ целунал,
легна с тях и почна да сънува.
О, невинна музика шептяха
дръвче с дръвчето, цветето с цветята.
Фонтани разпиляха светлина
в гората звездна, в лунна долина.
Но тишината властваше все пак
над ангелски криле, вода и цвят.
Едничък дух да прероди усня

чар в песничката на невинността:

*„Сияние синьо
под клоните спи
и лунния прилив
от спящия скри.
Достигнати тайни
на сън и звезди,
които омайват
с небесни очи.
През сенки проглеждат,
докосват те с лед —
девича надежда,
повикала теб.
Станете, ленивки,
от своите легла!
Ах, длъжни са всички
да светят с мига!
Коси разплетете
тежащи с роса,
с целувките, дете
в тях също тежат.
Нима е възможно
без тебе, любов
и ангелът божии
да спи с благослов!
С криле отърсете
капките нощни,
които ви пречат
да литнете още.
Любовният трепет
нека си иде
с олово в сърцето
и злато в косите.*

*Лигея, Лигея,
красавице моя,*

тъгата ти пее
с видения строги.
Твоята воля
ветрецът погали,
смири я и после
самотен остави
с дълг Албатроса^[5]
към нощния шепот
да гледа как носиш
хармония светла.

Лигея! Къде е
лицето ти чисто
като магия —
звук с образ в единство.
Очите затваряш
в сънища тихи,
ала нараства,
защото го виждаш
шума на дъжда,
летящ към цветята
в звънтящия такт
на танц неочакван,
които, щом вечер
тревите растат,
напомня, че вече
сътворен е света.
Миличка моя,
побързай тогава
към извора, който
луната огрява,
към езеро с тиха
и сънна усмивка,
в която звездите
са острови близки,
където цветята
сенките смесват,

в девствен сън сякаш
всяко проблясва,
напускат полето,
с пчелата си лягат.
Над мочурища сиви
възкреси ги тогава.
Вдишай съня им,
те често заспиват
да чуят дъха им
в звук как прелива.
Защо да се буди
ангелът скоро,
когато под лунен
покров е затворен
и омагьосан
в съня слуша той
как ритъмът носи
и сън, и покой“.

Серафими, ангели крилати,
духове в Небето полетяха,
колебливи сънища, невръстни,
без Познание, което пръска
в предела на Смъртта пречупен блясък
от погледа на Бога към звездата.
Грехът бе сладък — по-сладка е Смъртта,
щом огледалото на радостта
дъха на Знанието замъглява.
То беше вихър, който разрушава
малкото, дарено им да разберат —
истина-лъжата, щастието-скръб.
Сладка бе смъртта им, с тях бе чест
в екстаза на живота да умреш.
След нея няма вечност. Сън е съден,
където няма повече „да бъдеш“,
където мисълта ми обитава
далеко и от Рая, и от Ада.

Чий грешен дух в алеи сред мъгла
този химн не чу и го презря.
Не бе единствен и не ще прости
Небето ритъма на две души.
Серафим и дева — паднал ангел,
къде са в необятното пространство?
Без дълг спокоен любовта е сляпа
в сълзите свършени на тъгата.

Духът велик е винаги прокуден
в кладенеца сух да търси чудо,
да гледа светлините горе,
додето със луната спорят,
защото всяка на око прилича
и блести на хубостта в косите,
и всяко изворче под мъх е свято
за сърцето с любовта познато.
Нощта на ужаса така откри
Анджело върху планинските скали
под мрачното небе извили гръб
над светове, които се въртят.
Той бе там със своята любима.
Погледът му, пожелал Всемира,
все по-често следваше отново
орбитата на Земята долу.
„Йанте, виж, загадъчния блясък
далечен е, и затова прекрасен.
Бе друг, когато в есенната нощ
се разделих със нейния разкош.
Онази нощ — о, спомням си сега —
че слънчев лъч във Лемнос заигра
със златото си по дърворезбите
по арабските върху стените
и натежаха моите клепачи
от светлина преди да дойде здрача.
Изчезваха цветята във мъгли
и любовта със Гюлистан и Саади.

Промъкна се смъртта при мен и взе
на остров в ароматното море
чувствата ми. Тъй, че нищо друго
не може повече да ги разбуди.
Последният ми земен спомен
бе храмът горд, наречен Партенона,
с изваяни от мрамора колони,
прекрасен като твоите гърди.
Когато Времето освободи
крилете ми орлови, аз видях
годините под мене да летят
и през граница от трепкащ въздух
как почти градината издъхва.
Видях като безжизнена картина
градове пустинни във пустиня.
Аз носех красота и пожелал,
Йанте, там отново да съм с тях“.
„Анджело, защо ти е Земята!
Нима дома ти тук не е прекрасен,
полетата нима не са зелени,
страстта и красотата — съвършени!“
„Йанте, чуй, щом въздухът дъха ми
вдигаше нагоре като знаме,
аз бях опиянен, ала съзрях,
че в хаоса е хвърлен моя свят,
неспокоен и от ветрове делен,
заливан с пламъка на зло Небе
и презрях тогава своя полет.
Не летях, а падах, радост моя,
надолу, все надолу през звезди
със златен блясък, с бронзови лъчи,
тръпнех и не помня часовете,
твоята звезда, додето срещнах.
Сред нощ на пир — изгаряща звезда —
Дедалион над хладната Земя“.

„Пътувахме към твоята Земя

*както владетелката пожела.
Навсякъде около нея бяхме.
Защо като светулките кръжахме
не ни е дадено да разберем,
тъй както тя на своя Бог е в плен.
Времето с криле не би открило
по-великолепен свят, по-дивен.
Дискът ѝ, почти неуловим,
едва за ангел беше различим
и първи във Небето разпозна
пътя ни там, горе, Ал Аараф,
защото хълмът двоен се яви
като искряща гръд под мъжките очи
и тръпнехме смирени пред греха
подобно на самата Красота“.*

*Полека те говореха така.
Нощта си тръгна — не дойде деня,
защото никога не ще прости
Небето ритъма на две души.*

[0] Някаква звезда била открита от Тихо Брахе, която внезапно се появила в небето, за няколко дни достигнала по блясък Юпитер, изчезнала внезапно и никога не била видяна пак. — Бел.авт.

Една от най-загадъчните творби на Едгар Алън По. Встъпителният „Сонет на науката“ е насочен срещу ония, които възприемат поезията като наука, а не като страсти. За поета природата и прекрасното са синоними, а цивилизацията разрушава хармонията. Ал Аараф е царство между рая и ада, обитавано от душите на художниците. Анджело вероятно е Микеланджело, Йанте — името, с което Байрон нарича Шарлота Харли, дъщерята на граф Едуард Оксфорд, на която посвещава „Чаилд Харолд“, Незея е богинята на красотата, а Лигея — хармонията в мирозданието. Анджело се влюбва в Йанте, спътничката на богинята Незея. Поемата не е довършена. — Б.пр. ↑

[1] Лични причини — някои от които се отнасят към греха на плагиатството, а други към времето на първите стихотворения от Тенисън — ме накараха, след известни колебания, да публикувам отново тези недодялани творения на младостта си. Те са отпечатани дословно, без изменения спрямо първоначалната им публикация, чиято дата е прекалено отдалечена, за да бъде сигурна. — Бел.авт. ↑

[2] Вид хризантеми. — Бел.авт. ↑

[3] Теразея е островът, споменат от Сенека, който внезапно израснал в морето пред очите на смаяните моряци. — Бел.авт. ↑

[4] Винаги съм мислел, че мога ясно да различа звука на тъмнината, когато превзема хоризонта. — Бел.авт. ↑

[5] Албатросът спи, докато лети. — Бел.авт. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.